

МУЛЬТИМЕДІЙНА ПРЕЗЕНТАЦІЯ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ СПОСІБ ІНТЕГРУВАННЯ ЧОТИРЬОХ МОВЛЕННЄВИХ УМІНЬ У НАВЧАННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ДЛЯ ПРОФЕСІЙНОГО СПІЛКУВАННЯ

О.І.Назаренко

*викладач кафедри англійської мови технічного спрямування №2
Національного технічного університету України
«Київський політехнічний інститут»*

У статті розглядаються проблеми навчання англійської мови для професійного спілкування з метою задоволення професійних потреб студентів, вимог ринку праці та очікування суспільства. Автор зазначає, що запорукою ефективного формування професійної комунікативної компетенції є навчання мультимедійної професійно-орієнтованої презентації, оскільки саме уміння робити презентації включають у себе усі чотири мовленнєві вміння. Проаналізовано, яким чином мовленнєві вміння розвиваються в інтегрований спосіб.

Ключові слова: англійська мова для професійного спілкування (АМПС), мовна компетенція, мовленнєві вміння, мультимедійна презентація, інтегрування мовленнєвих умінь.

Як зазначено в Програмі з англійської мови для професійного спілкування (АМПС) English for Specific Purposes (ESP) National Curriculum for Universities: «Розширення Європи привело до радикальних змін у сфері освіти. Створення до 2010 року Європейського простору вищої освіти (Болонья, 1999 рік) висуває складні завдання щодо збільшення мобільності студентів, більш ефективного міжнародного спілкування, легшого доступу до інформації та більш глибокого взаєморозуміння.

Програма АМПС надає студентам можливість розвивати мовну компетенцію і стратегії, які їм необхідні для ефективного участі в процесі навчання і в тих ситуаціях професійного спілкування, в яких вони можуть опинитися. В результаті введення нових курсів навчання піднімається РВМ студентів, що, у свою чергу, сприяє підвищенню їхньої мобільності та конкурентноздатності на ринку праці».

Таким чином, актуальність дослідження проблеми навчання англійської мови для професійного спілкування обумовлена потребами в спеціалістах з високим рівнем володіння англійською мовою, що вимагає удосконалення процесу формування у студентів професійно-орієнтованих комунікативних мовленнєвих компетенцій для забезпечення їхнього ефективного спілкування в академічному та професійному середовищі.

Проблема підготовки таких фахівців актуальна і широко обговорюється в наукових колах, наприклад, у роботах українських (Горелова Л.М., Бернацька Г.С., Морська Л.І., Шпак Н.А., Косова Т.М., Лук'янова Ю.М. (та зарубіжних вчених (Т. Dudley-Evans, M. Jo St John, T. Hutchinson, A. Waters, M. Scholnik, S. Kol, K.A. Murphy-Judy та інші).

Напрямок дослідження безпосередньо пов'язаний з міжнародно визнаними стандартами, описаними у Загальноєвропейських Рекомендаціях з мовної освіти та основними положеннями Міністерства освіти і науки України у співпраці з представництвом Британської Ради в Україні – Програмою з англійської мови для професійного спілкування (АМПС) English for Specific Purposes (ESP) National Curriculum for Universities.

Об'єктом дослідження є процес навчання англійської мови для професійного спілкування студентів Інституту телекомунікаційних систем НТУУ «КПІ».

Предметом дослідження виступає формування професійної комунікативної компетенції, що базується на навчанні мультимедійної професійно-орієнтованої презентації.

Мета дослідження полягає в аналізі розвитку мовленнєвих умінь в інтегрований спосіб у навчанні мультимедійної презентації.

Під впливом змін ситуація в галузі навчання студентів англійської мови в неможливих вузах значно змінилася: значення викладання дисципліни «Англійська мова для професійного спілкування» суттєво підвищилось, складаються сприятливі умови, які стимулюють професійну діяльність викладачів і зацікавленість студентів.

Програма АМПС спрямована на розвиток інтегрованих мовленнєвих умінь і розрахована на те, що вона буде якомога краще узгоджена з цілями і змістом спеціальностей студентів. Адже, запорукою ефективного підготовки професіоналів, як наголошують класики досліджень та розвитку learning-centered approach Том Хатчінсон і Алан Уотерз, є аналіз потреб майбутніх спеціалістів. Вони визначили на-

вчання англійської мови для професійного спілкування як «підхід до розробки курсу навчання, що ставить перш за все питання: «Саме чому ці студенти мають вивчати англійську мову?»».

«Програма АМПС відповідає професійним потребам студентів та очікуванням суспільства. Вона також відповідає вимогам ринку праці, на якому студенти АМПС будуть функціонувати як спеціалісти».

Згідно з дослідженнями фахівців, середньостатистичні випускники вузів відповідають вимогам працедавців із функціональних знань лише на 28 %. З практичних навичок, недоотриманих у вузах, 41 % респондентів називає недостатність навичок з ефективної презентації.

Значний пріоритет надається формуванню професійної комунікативної компетенції, яка розглядається як мовна поведінка, що є специфічною для академічного і професійного середовища. Мовна поведінка вимагає набуття насамперед лінгвістичної компетенції, яка складається в першу чергу з мовленнєвих умінь.

«Мовленнєві вміння як важливий складник лінгвістичної компетенції включені до загальних цілей навчання. Попри те, що вони перелічені окремо, мовленнєві вміння розвиваються в інтегрований спосіб. Мовленнєві вміння визначаються й інтегруються відповідно до мовної поведінки, яка є специфічною для сфер і ситуацій, пов'язаних із навчанням та спеціалізацією. Незалежно від того, в якій послідовності такі вміння з'являються в таблиці Навчальних цілей, пріоритет надається тим із них, які є більш важливими у даній ситуації. Так, наприклад, вміння робити презентації включають у себе усі чотири мовленнєві вміння. У цьому випадку вміння говорити має пріоритет над вміннями слухати, читати і писати».

Презентація – це доповідь, що містить інформацію про стан процесу у тій галузі, якій вона присвячена, з чітким формулюванням теми, оглядом ситуації, про яку йдеться, висновками з теми англійською мовою.

Техніка презентації — важлива комунікативна навичка, якої треба спеціально навчатись. Це вимагає не тільки знання мови, але й вміння правильно відібрати, обробити та подати інформацію, адаптувати її до конкретної аудиторії, враховуючи її професійні, демографічні, соціальні, гендерні, етнічні, релігійні й культурні особливості та можливі міжкультурні розбіжності в сприйнятті інформації. Принципово важливим є володіння прийомами невербальної комунікації, оскільки, як відомо, саме через засоби невербальної комунікації сприймається 93 % усно викладеної інформації. Звичайно, існують так звані природжені промовці, які цим навичкам не вчилися і все ж

здатні робити блискучі презентації, але на жаль, таких меншість. Та хоч талантом оратора володіють одиниці, навчитися здійснювати якісні презентації, вміло користуючись прийомами цієї комунікативної діяльності, можуть усі.

Важливість оволодіння навичками презентації іноземною мовою пояснюється також тим, що виступ перед аудиторією як вид мовленнєвої діяльності є потужним засобом подолання мовного бар'єру, розвитку коректності та плинності мовлення, а також навчання творення зв'язного тексту.

Враховуючи невинний розвиток комп'ютерних технологій та велику й серйозну зацікавленість студентів інформаційними технологіями, можна використовувати цю можливість як могутній інструмент розвитку пізнавальної та професійної мотивації на заняттях з англійської мови, створюючи мультимедійну презентацію.

Сучасна мультимедійна презентація – це сукупність текстів, зображень, звуку, анімації та інших засобів представлення інформації. Використання таких засобів дозволяє досягти максимальної ефективності презентації. Як зазначили дослідники шляхів розвитку навчання англійської мови для професійного спілкування Tony Dudley-Evans та Maggie Jo St John: «...наочні засоби варті тисячі слів, ... а особливо, якщо вони хороші, та й ще правильно застосовані!».

У презентації можуть використовуватися анімовані ролики, фото і відеоматеріали, двовимірні і трьохвимірні графіки, озвучування диктором, музичне оформлення, а також найрізноманітніші довідкові матеріали з текстами і схемами.

Найбільш ефективним для людського сприйняття вважається використання в мультимедійній презентації аудіовізуальної інформації, коли людина чує і бачить одночасно. Крім того, важливою частиною мультимедійної презентації є інтерактивність, взаємодія з користувачем.

Презентацію можна записати на різні носії інформації: CD- і DVD- диски. Проглянути презентацію можна на моніторі комп'ютера або екрані телевізора. Мультимедійні презентації знаходять все більш широке застосування в академічній та професійній галузях спілкування.

Перевагами мультимедійної презентації є:

- наочність аудіовізуальної інформації і зручність сприйняття;
- зручна інтерактивна форма представлення;
- мобільність та компактність;
- Вартість тиражування нижче вартості друку середнього буклету.

- Можливість оперативного внесення змін.

Комп'ютерні технології наразі застосовуються у багатьох дисциплінах, постійно змінюючи методи та підходи навчання. Можна погодитись з Murphy-Judy, що «читачі, яких наразі створює іноземна мова... не повинні навчатися за допомогою технологій, які використовують писемність, що більше не існує, а саме за допомогою тих, що функціонують у цьому новому світі... Писемність сьогодні, в значній мірі, стає електронною і телекомунікаційною.»

PowerPoint є програмним забезпеченням для створення мультимедійних презентацій. Ця програма є ефективним засобом створення презентації з метою інтегрування усіх чотирьох мовленнєвих навичок: говоріння, читання, слухання і письма.

Цей засіб дозволяє студентам випробувати світ реальної можливості мови. Спершу студенти читають вихідні матеріали. Потім вони зчленовують і формулюють свої ідеї, взаємодіючи зі своїми одногрупниками і викладачем. Нарешті вони занотують їх на слайдах і діляться своїми ідеями з іншими. За майже два роки навчання англійської мови для професійного спілкування студентів Інституту телекомунікаційних систем ми впевнились, що студенти отримують велике задоволення від цього завдання і пишуться своїми успіхами. Отримуючи щось корисне для себе, а також демонструючи іншим свої надбання, студенти вмотивовані інвестувати час і енергію у якість своїх завдань з англійської мови.

Розвиток навичок слухання, говоріння, читання і письма у навчанні англійської мови є суттєвими для спілкування у сучасному глобальному світі-співтоваристві. Ми свідомо вводимо завдання, які активізують усі чотири навички мовлення, беручи до уваги поради фахівців у галузі навчання англійської мови для професійного спілкування: «Факт, що студент зрештою використовуватиме знання, отримане лише для читання, в значній мірі є недоречним. Що є найбільш вагомим так це те, як учень може отримати знання найбільш ефективно. Якщо ефективність процесу може бути збагачена використанням інших навичок, то це те, що потрібно зробити».

Представлення презентації в дружній атмосфері заохочує використання усіх чотирьох навичок мовленнєвої діяльності.

Читання. Студенти спочатку читають ряд академічних статей на тему за своїм вибором, знаючи, що їм доведеться представити свої висновки в аудиторії. Вони аналізують статті критично, порівнюють і протиставляють представлені ідеї, синтезують і дають оцінку. Нарешті вони вибирають основні моменти, щоб

включити їх у свої презентації. Цей процес можна порівняти з процесом, що проходять студенти, читаючи для того, щоб написати будь-яку академічну роботу. В обох випадках читання з метою передачі інформації вимагає пояснення ідеї і вираження ідеї таким чином, щоб іншим було зрозуміло.

Письмо. Створюючи слайди, студентам доводиться зменшувати об'єм інформації, яку вони зібрали, щоб представити лише головні пункти. У цьому вигляді «мінімалістичного» написання ключові поняття і слова доведеться зберегти, а «нісенітницю» відкинути. Цей процес інформаційного скорочення є важким, але дуже корисним завданням для вивчення мови. Впорядковуючи найважливішу інформацію, студенти мають організувати відповідну послідовність пунктів за правилом: не більше ніж шість слів у рядку і шість пунктів на слайді. В той же час студентам потрібно взяти до уваги розташування слайдів. Слайд не може бути нагромадженням, розмір шрифту повинен бути досить великим, і розташування елементів на екрані повинно бути збалансованим. Все це змушує студентів перечитувати, переоцінювати і заново переписувати те, що вони написали.

Написання для презентації відрізняється від інших видів письма. Обов'язковість, здається, більшою, коли кінцевий результат має бути показаним на великому екрані і прочитаним читачами. Такого типу ситуації подібні тим, які описав Murphy-Judy (1997), посилаючись на веб-чати, в яких правильне використання і правопис все більш «реальні» з тих пір, як вони більше не «потребують залучення вередливого викладача з червоною ручкою.» Презентація з використанням слайдів, ймовірно, є більш автентичним завданням ніж написання роботи, яка читається лише викладачем, оскільки передбачає певну кількість читачів.

Говоріння. Матеріал, який прочитали, організували і підсумували студенти, повинен бути представленим усно, щоб передати чітку основну ідею аудиторії, яка складається з однопітків. В усній презентації, студенти мають повторювати вимову важких слів, засікати час і переконуватися, що вони володіють необхідною англійською лексикою для їх доповіді.

Додатковим значенням мультимедійних презентацій є те, що повторні перегляди своїх слайдів надають студентам значну експозицію змісту їх «розмови», допомагаючи їм не забути, що вони хочуть сказати і надають їм більше впевненості. Багато студентів не мали жодного досвіду щодо виступів перед аудиторією їхньою рідною мовою. Здається, що мультимедійний метод мінімізує напругу і відчуття

ненадійності, коли вони повинні говорити англійською мовою.

Слухання. Слухати людину, яка не є носієм мови не просто, а візуальні елементи полегшують розуміння. Ми даємо слухачам завдання: записати три нові факти, про які вони дізналися, тему і поставити питання, яке б вони могли запитати у доповідача в кінці презентації. Якщо слухання передбачає мету, то воно сфокусоване і тому легше сприймається.

«У певному сенсі, – як зазначають викладачі Тель-Авівського університету Miriam Scholnik і Sara Kol, – ми могли б порівняти підготовку і представлення мультимедійної презентації з грою на акордеоні («accordion task»), оскільки це передбачає екстенсивне читання, інформаційне скорочення для виведення на слайд і інформаційне розширення з метою усної презентації».

У цьому значенні використання програмного забезпечення під час презентації, роль комп'ютера – допоміжний засіб. Студент виконує функції дослідника, розробника і ведучого, в той час, як цілий клас виконує функцію аудиторії на академічній лекції. Викладач виконує функцію помічника і навчає студентів, як використовувати засіб, вводячи їх у вибір теми, даючи вказівки для підготовки і надання презентацій, вибираючи і пояснюючи критерії для надання оцінки презентаціям, ведучи студентів в процесі підготовки і допомагаючи їм з перевіркою. Викладач також оцінює презентації і ставить оцінку.

Програмне забезпечення під час презентації об'єднане з завданнями, що базуються на інтегрованому змісті, забезпечують можливість для ефективного спілкування в академічному та професійному середовищах. Спостерігається справжнє залучення і використання мови, що є результатом фокусування на змісті, аніж на мові. Створюючи естетичні презентації англійською мовою, студенти використовують мову продуктивно і з задоволенням. Очевидним є той факт, що процес перетворення інформації у зрозумілий кінцевий продукт є найкращим досвідом вивчення мови.

Щодо ставлення студентів до навчання презентації, то дані, опубліковані в English for Specific Purposes (ESP) in Ukraine a Baseline Study свідчать про те, що 30,5 % опитаних студентів

вважають вміння робити презентації такими, що відповідають їхньому рівню, а 45,5 % – навіть корисними. В той час як викладачі розглядають цей вид діяльності або ж як недоречний в рамках аудиторних занять, або не вважають його вирішальним чи важливим для своїх студентів.

З нашого досвіду навчання мистецтву професійно-орієнтованої презентації студентів Інституту телекомунікаційних систем, ми переконані, що це дуже важливий і конче необхідний вид академічної та професійної діяльності. Аби забезпечити ефективне виконання насамперед практичної цілі, поставленої АМПС щодо формування у студентів загальних та професійно-орієнтованих комунікативних мовленнєвих компетенцій для забезпечення їхнього ефективного спілкування в академічному та професійному середовищі, було б доцільним введення в навчальну програму спеціалізованого модуля «Мистецтво презентації». Потреба у виокремленні цього аспекту професійного іншомовного спілкування зумовлена передусім тим, що в своїй професійній діяльності фахівці постійно стикаються з необхідністю виступати публічно. Поширеною формою таких виступів є презентація, тобто виступ перед аудиторією з метою представити ідею, проект, програму тощо; проінформувати про хід виконання або результати проведеної роботи; переконати аудиторію у правильності підходу або позиції, у перевагах запропонованої програми тощо.

Як показали результати опитування студентів, переважна їх більшість зазначають, що навчання робити презентацію мотивує вивчення англійської мови, допомагає покращити її рівень, допомагає створити щось своє, дає нові можливості передачі ідей, робить легким об'єднання ідей з різних джерел, варте витраченого часу і зусиль, і буде корисним у майбутньому.

Отже, студенти зрозуміли важливість вивчення англійської мови для професійного спілкування, вагомість використання програмного забезпечення під час презентації. Переважна більшість відчувала, що це допомагає їм організувати інформацію, зосередитись на головних пунктах, розвивати усі навички мовленнєвої діяльності, а особливо уміння публічного виступу англійською мовою, що є запорукою високого професіоналізму.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бакаєва Г.Є., Борисенко О.А. English for Specific Purposes (ESP) National Curriculum for Universities. Програма з англійської мови для професійного спілкування. – К.: Ленвіт, 2005. – С. 1-7.
2. Горелова Л.М., Бернацька Г.С. Презентація як засіб формування професійного інтересу студентів до вивчення іноземної мови // М-ли П'ятої Всеукраїнська наук.-практ. інтернет-конференція «Простір і час сучасної науки», 2009.
3. Рябоконт Л. Ціну диплома встановлюють працедавці // Україна Сьогодні, 2008. – <http://www.uwtoday.com.ua/index.php>.

4. *Шпак Н.А.* Навички презентації – важливий аспект професійного іншомовного спілкування. Дипломатична академія України при МЗС України. – Електронна інтернет онлайн «Бібліотека Студента UaRus», 2009.
5. *Dudley-Evans T. & John M. St John.* Developments in ESP: A multi-disciplinary approach. – Cambridge University Press, 2003. – P.113.
6. *Hutchinson T., Waters A.* English for Specific Purposes: A Learning-centred Approach. – Cambridge University Press, 2006. – P.53-75.
7. *Scholnik M. & Kol S.* Using Presentation Software to Enhance Language Learning // The Internet TESL Journal. – March 1999. – Vol. V. – No. 3 – <http://iteslj.org/>
8. *Murphy-Judy K.A.* Literacies for Foreign Language Learners in the Information Age. NEXUS: The Convergence of Language Teaching and Research Using Technology. – CALICO Monograph Series. – 1997. – Volume 4. – P. 78-85.

Стаття надійшла до редакції 30.03.2009 р.

